DIGITALIATORS – Dvig digitalnih znanj in spretnosti za starejše državljane, z osredotočenjem na njihove potrebne vsakodnevne spletne transakcije, zlasti po pandemiji

Project no. № 2022-1-BG01-KA220-ADU-000085900

Sintezno poročilo

UPI – ljudska univerza Žalec

UPI LJUDSKA UNIVERZA ŽALEC
šola prijaznih ljudi

Co-funded by
the European Union

Co-funded by the European Union

Kazalo

1. RAZLOGI ZA OBLIKOVANJE PROJEKTA ..... **Error! Bookmark not defined.**

2. NAMEN IN CILJI PROJEKTA ..... **Error! Bookmark not defined.**

3. SPLOŠNI PREGLED STANJA UPORABE DIGITALIZACIJE PRI STAREJŠIH PO OBDOBJU COVIDA ..... **Error! Bookmark not defined.**

3.1. Izzivi in priložnosti uporabe digitalne tehnologije pri starejših odraslih……..7

4. REZULTATI DOKUMENTACIJSKE RAZISKAVE, OPRAVLJENE PO DRŽAVAH.... **Error! Bookmark not defined.**

5. REZULTATI TELEFONSKE RAZISKAVE PO DRŽAVAH ..... **Error! Bookmark not defined.**

6. ZAKLJUČEK ..... **Error! Bookmark not defined.**

7. VIRI ..... **Error! Bookmark not defined.**

Funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or the European Education and Culture Executive Agency (EACEA). Neither the European Union nor EACEA can be held responsible for them.

1. RAZLOGI ZA OBLIKOVANJE PROJEKTA

COVID-19 je v naša življenja prinesel številne spremembe, ki so povzročile resne težave brez primere. Starostna skupina, ki se je znašla v precejšnjih težavah, so bili starejši. Ne le, da jih je pandemija postavila v položaj strahu in ranljivosti, temveč so se počutili tudi izgubljene v pojavu digitalizacije vsega. Računi, ki jih je bilo treba plačevati prek spleta, davki, bančne transakcije, celo naročanje na cepljenje je za velik del prebivalstva predstavljalo težavo.

Od začetka krize COVID-19 so se v bančnem sektorju zgodile velike spremembe, ki so se nanašale predvsem na brezgotovinska plačila, bodisi v obliki brezstičnih plačil s karticami bodisi v obliki nakazil prek elektronskega bančništva. Na podobni ravni je bilo vse več trgovin in restavracij prisiljenih izkoristiti svoj potencial e-trgovine, saj se je povečala potreba po spletnih naročilih na škodo fizičnih nakupov. Čeprav je ta strategija pozitivno vplivala na omejevanje pandemije, je bilo v tem sodobnem času zaznati majhen pomen splošne praktičnosti internetnega bančništva in spletnih plačil. Številni starejši člani naše družbe so se za pomoč obrnili na svoje otroke ali celo vnuke. Vendar so spletne transakcije zdaj uveljavljena resničnost, ki iz dneva v dan narašča.

2. NAMEN IN CILJI PROJEKTA

Glavni vidik projekta je digitalno usposabljanje, ki pa je v celoti osredotočeno na vsakodnevne transakcije, ki polnoletnim ljudem omogočajo samostojnost in pridobivanje kompetenc, ki jim bodo olajšale življenje. V številnih evropskih državah sta digitalizacija države in birokratskih postopkov danes realnost, kar je seveda velik napredek. Vendar to ni tako enostavno za vse.

Spremembe in napredek so morda koristni za mlajše, vendar starejši ne bi smeli ostati v kotu in poskušali razumeti to novo obdobje.

Po temeljiti preučitvi izvora tega problema želimo pripraviti celovito usposabljanje o najpogostejših značilnostih in kritičnih točkah sodobnih spletnih transakcij ter o nacionalnih informacijskih sistemih, ki so vzpostavljeni za birokratska vprašanja, s poudarkom na prednostih in praktičnosti njihove uporabe, pa tudi na morebitnih tveganjih in področjih pozornosti, ki jih je treba upoštevati. Posebej

Funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or the European Education and Culture Executive Agency (EACEA). Neither the European Union nor EACEA can be held responsible for them.

upamo, da bo ta projekt spodbudil vlade v Evropi, da svoje državljane mobilizirajo za uporabo takšne programske opreme z ustreznimi promocijskimi kampanjami po vsej državi, kot so reklame ali javne delavnice za občinstvo, ki se zanima za izboljšanje na tem področju.

Glavni cilj projekta DIGITALIATORS je obravnavati digitalno preobrazbo družbe in storitev, ki jih ponujata javni in zasebni sektor gospodarstva, z razvojem in ponujanjem visokokakovostnega, prilagodljivega učnega gradiva starejšim državljanom in odraslim, ki imajo težave, ker ne znajo uporabljati spletnih aplikacij, ki bi jim olajšale življenje. To pomanjkanje digitalnega znanja in spretnosti jim povzroča stres in občutek, da so izključeni.

Natančni cilji projekta DIGITALIATORS so:

1. Opredeliti potrebe starejših državljanov v vseh sodelujočih državah z ugotavljanjem ravni usposobljenosti starejših, opredeliti najpogostejše spletne transakcije v vsaki državi ter razkriti razloge, ki starejše državljane ovirajo pri uporabi in zaupanju v spletne postopke.

2. Razviti visokokakovostno učno gradivo za krepitev zmogljivosti starejših državljanov, zasnovano posebej za njihove potrebe v zvezi s spletnimi transakcijami.

3. Preizkusiti pripravljeno učno gradivo v vseh sodelujočih državah, da bi zbrali povratne informacije starejših, opazovali njihov napredek ter izvedli potrebne popravke in prilagoditve.

V tem sinteznem poročilu se bomo osredotočili predvsem na prvo točko intelektualnih rezultatov, in sicer na raziskave po posameznih državah o trenutnem stanju stopnje digitalizacije med starejšimi, njihovih izkušnjah z digitalizacijo in o tem, kako so posamezne države vzpostavljene za pomoč starejšim pri vsakodnevnih spletnih transakcijah, zlasti po pandemiji Covida19. V drugem delu bomo predstavili ugotovitve raziskave, ki se osredotoča na telefonsko anketo med starejšimi o njihovi uporabi spletnih transakcij, prednostih, ki jih vidijo v digitalizaciji, slabostih in težavah, s katerimi se srečujejo. Pod prilogami bomo dodali tudi posamezna poročila, v katerih boste lahko podrobneje prebrali posamezne raziskave po državah.

Funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or the European Education and Culture Executive Agency (EACEA). Neither the European Union nor EACEA can be held responsible for them.

3. SPLOŠNI PREGLED STANJA UPORABE DIGITALIZACIJE PRI STAREJŠIH PO OBDOBJU COVIDA

Pandemija COVID-19 je zaradi fizične oddaljenosti in zaprtosti številnim ljudem zmanjšala socialne stike, kar je povzročilo občutek socialne izključenosti in osamljenosti (Berg-Weger in Morley, 2020; Murthy, 2020). Zaradi teh previdnostnih ukrepov, ki so jih sprejele številne države po svetu med prizadevanji za zmanjšanje širjenja COVID-19, številni niso mogli zadovoljiti svojih fizičnih, čustvenih in socialnih potreb s pomočjo storitev in podpore (Morrow-Howell et al., 2020). Zlasti starejši odrasli so bili med pandemijo izključeni, kar ni povzročilo le zmanjšanja fizičnih stikov, temveč tudi digitalno izključenost (zlasti izrazito med neuporabniki), ki vodi v segregacijo družbe, v kateri prevladujejo internet in druge digitalne tehnologije (Seifert et al., 2021). Ta izključenost je pri nekaterih povzročila občutek "zapostavljenosti", saj je pandemija družbeno dogajanje in zagotavljanje storitev prenesla na spletne platforme, kar je še bolj poudarilo digitalni razkorak (Seifert, 2020).

Pred pandemijo so se nekateri starejši odrasli morda soočali z dvojno izključenostjo **zaradi pomanjkanja digitalne pismenosti in socialne interakcije**, vendar se je zaradi prehoda na skoraj vse vidike spletnega življenja, ki ga je povzročila pandemija, povečala potreba po večji digitalni povezljivosti (Vargo et al., 2020). Zlasti za tiste starejše odrasle, ki so se opredelili kot neuporabniki, je pandemija prinesla trojno nevarnost (izključenost), saj je bila pri njih večja verjetnost okužbe s COVID-19, manjša verjetnost, da bodo na spletu pridobili kakovostne informacije, hrano, zaloge ali storitve, ter večja verjetnost za izolacijo in osamljenost (Xie et al., 2020). Medtem ko so nekateri elementi trojne izključenosti (posledice virusne okužbe) povezani s starostjo, so drugi zakoreninjeni v nezmožnosti neuporabnikov, da bi v vse bolj spletnem okolju dostopali do socialnih povezav ter življenjsko pomembnih dobrin in storitev. Ta trojna izključenost, ki so jo med pandemijo COVID-19 doživeli številni starejši odrasli, povečuje digitalni razkorak (DiMaggio et al., 2001) in razkriva nove načine, na katere je COVID-19 dodatno izzval in izključil starejše odrasle iz družbe. (https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S259029112300116X).

Starejši odrasli, ki niso bili uporabniki digitalne tehnologije, so bili v času fizične oddaljenosti bolj verjetno socialno izključeni (Xie et al., 2020). Ker je pri starejših odraslih večja verjetnost splošne socialne izoliranosti kot pri mlajših odraslih (Merchant et al., 2020), se je to tveganje povečalo, ko so ukrepi fizične razdalje od posameznikov zahtevali, da se izolirajo od vseh zunaj svojega gospodinjstva. Da bi preprečili občutek izolacije in osamljenosti med pandemijo COVID-19, se je po

Funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or the European Education and Culture Executive Agency (EACEA). Neither the European Union nor EACEA can be held responsible for them.

podatkih iz literature med starejšimi odraslimi močno povečala uporaba digitalne tehnologije (Haase et al., 2021; Shan et al., 2020; Weil et al., 2021). Medtem ko so nekateri starejši odrasli med

pandemijo prvič začeli bolj redno uporabljati tehnologijo, so nekateri starejši odrasli začeli tehnologijo uporabljati drugače, da bi ostali povezani z drugimi in se ukvarjali s smiselnimi dejavnostmi (Haase et al., 2021). Biti digitalno povezan ni bila več priložnost, da ostanemo na tekočem, ampak je postala "temeljna za spodbujanje enakosti in socialne vključenosti med starejšo odraslo populacijo v okviru pandemije in njenih posledic" (Ramos Garcia et al., 2021, str. 198).

Za mnoge neuporabnike interneta je pandemija postala katalizator za sprejetje in uporabo, saj jih je povezala s prijatelji, družino in skupnostmi v času, ko je bila neposredna interakcija omejena (Chen et al., 2021). Znanstveniki so to označili kot trenutek "potopiti se na dno ali splavati" za neuporabnike, ko je digitalna tehnologija, kot je internet, postala bistvena za dostop do storitev in podpore (Morrow-Howell et al., 2020). Elimelech et al. (2021) so na primer ugotovili, da so starejši odrasli med pandemijo opazili večjo pripravljenost za sodelovanje z digitalno tehnologijo, če je šlo za družbene, prostočasne ali izobraževalne dejavnosti. Ta povečana uporaba tehnologije prek pametnih telefonov in tabličnih računalnikov je na primer starejšim pomagala, da so se izognili občutkom izključenosti in negotovosti ter ohranili socialne mreže. (https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S259029112300116X).

Usposabljanje na področju digitalnih spretnosti, ki spodbujajo socialno vključenost, je zato prednostna naloga in je vključena v socialne politike glavnih mednarodnih organov. Na primer, eden od ključnih ciljev programa Evropske unije za vseživljenjsko učenje je spodbujati aktivno staranje in medgeneracijske odnose z učenjem in pridobivanjem digitalnih spretnosti v formalnem, neformalnem in priložnostnem okolju. Medtem je treba spodbujati tudi socialno-izobraževalne vsebine za usposabljanje starejših ter strokovnih delavcev in negovalcev v osnovnih kompetencah, povezanih z dejavnostmi vsakdanjega življenja (ADL), kot sta med drugim osebna higiena in prehrana, ter v instrumentalnih dejavnostih vsakdanjega življenja (IADL), ki vključujejo dejavnosti, povezane s samostojnim življenjem (uporaba bankomata, prenos denarja prek spleta, uporaba mobilnega telefona itd.) Različni tehnološki projekti tako ponujajo spletne strani in družabne bloge, projekte socialnega mentorstva, ki temeljijo na virtualnih platformah, socialnih omrežjih itd., katerih cilj je zagotoviti resnično aktivno staranje, optimizirati možnosti za zdravje, sodelovanje in varnost ter nenazadnje izboljšati kakovost življenja v starosti [6,20].

Funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or the European Education and Culture Executive Agency (EACEA). Neither the European Union nor EACEA can be held responsible for them.

3.1. Izzivi in priložnosti uporabe digitalne tehnologije pri starejših odraslih

Čeprav je digitalna tehnologija temeljna sestavina današnje družbe, se nekateri starejši odrasli le omejeno ukvarjajo s tehnologijo (Faverio, 2022). Dejavniki, kot so **pomanjkanje izkušenj in znanja, omejen dostop** (Reneland-Forsman, 2020), **oklevanje** pri preizkušanju nove tehnologije (Quan-Haase et al, (Gatto & Tak, 2008) in **kognitivni/fizični upad** (Berkowsky et al., 2018), lahko vplivajo na interakcijo starejših z digitalno tehnologijo in lahko dodatno povečajo vrzel (Carvalho et al., 2012). Tudi **okolje skupnosti in fizično okolje** lahko ljudi odvračata od uporabe digitalne tehnologije. Na primer, podeželska okolja lahko še povečajo izzive, bodisi zaradi težav z internetno povezljivostjo, visokih stroškov ali dostopa do širokopasovnega interneta bodisi omejenih možnosti za učenje (Berg et al., 2017; Ryser & Halseth, 2012; Warburton et al., 2013).

Pomanjkanje digitalne pismenosti lahko negativno vpliva na stališča nekaterih starejših o uporabi digitalne tehnologije (Berkowsky et al., 2018). Ker ta podskupina starejših nima potrebnih spretnosti za uspešno prilagajanje določenim digitalnim tehnologijam, bodo morda potrebovali podporo, ki bo nadomestila njihovo pomanjkanje digitalne pismenosti. Za mnoge lahko njihovo sodelovanje v digitalni tehnologiji označimo kot "izposojeno" (Reneland-Forsman, 2020), pri čemer se zanašajo na druge ljudi, da jim olajšajo sprejetje in sodelovanje v tehnologiji - zanašajo se na prijatelje in družino, da jim zagotovijo spretnosti za uporabo tehnologije ali da jo uporabljajo v njihovem imenu.

Medtem ko se nekateri starejši odrasli soočajo z ovirami pri dostopu do tehnologije in njeni uporabi v vsakdanjem življenju, so številni drugi premostili digitalni razkorak (ali pa se z njim sploh niso soočili) tako, da so skupaj z ljudmi drugih starostnih skupin sprejeli in uporabljali različne oblike digitalne tehnologije. Ne glede na to, ali gre za socialne, instrumentalne ali informacijske razloge (Szabo et al., 2019), mnogi starejši ljudje aktivno uporabljajo digitalno tehnologijo in spletne storitve zaradi razlogov, kot so vrednost, uporabnost, cenovna sprejemljivost, dostopnost, podpora, neodvisnost, izkušnje in samozavest, tako kot ljudje vseh starosti (Lee & Coughlin, 2015). Natančneje, starejši veliko pogosteje razmišljajo o uporabi digitalne tehnologije, če menijo, da je **pozitiven in potreben dodatek k njihovemu življenju** (Berkowsky et al., 2018). Na primer, uporaba sistemov telemedicine (teleobisk in telerehabilitacija) - uporaba elektronskih informacijskih in komunikacijskih tehnologij za zagotavljanje in podpiranje zdravstvene oskrbe, kadar udeležence loči razdalja - je lahko zelo pozitiven prispevek h kakovosti življenja starejših.

Funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or the European Education and Culture Executive Agency (EACEA). Neither the European Union nor EACEA can be held responsible for them.

Digitalna tehnologija je lahko prednost za starejše, saj skupinam in posameznikom omogoča večjo socialno kohezijo, zmogljivost in družbeno udeležbo (Warburton et al., 2013). Internet ter spletne

platforme in storitve so na primer starejšim odraslim zagotovile udobje, povezljivost in socialne namige, ki ustvarjajo priložnosti za različne interakcije (Wellman et al., 2003), hkrati pa širijo socialne

mreže in omogočajo premagovanje geografskih razdalj med družino in prijatelji (Warburton et al., 2013). Digitalna tehnologija lahko olajša tudi socialno vključenost, osebno neodvisnost in učenje (Hill et al., 2015) ter starejšim odraslim omogoča, da nadomestijo morebitno izgubo mobilnosti in spremembe življenjskega sloga, ki so lahko povezane s staranjem in starostjo (McMellon in Schiffman, 2002).

4. REZULTATI DOKUMENTACIJSE RAZISKAVE, OPRAVLJENE PO DRŽAVAH

Da bi raziskali, kakšen je položaj in potrebe starejših glede najpogostejših spletnih interakcij, ki jih morajo opravljati, ter katere z njimi povezane aplikacije se uporabljajo v vsaki sodelujoči državi, je bila izvedena raziskava. V Bolgariji, Sloveniji, na Cipru, v Grčiji, Italiji in Romuniji je bila opravljena raziskava in kartiranje najpogostejših spletnih transakcij starejših državljanov.

Na podlagi poročil posameznih držav, navedenih v nadaljevanju, lahko vidimo, da je **digitalna tehnologija na splošno zelo prisotna v vsakdanjem življenju ljudi**. Vrzel obstaja zlasti med starejšimi generacijami. Številni starejši uporabljajo tehnologijo za komunikacijo, učenje in dostop do storitev. Kljub temu se soočajo z velikim izzivom v smislu digitalne pismenosti, dostopa in skrbi za spletno varnost. To je postalo velika skrb v času pandemije COVID-19, ki je izpostavila digitalni razkorak med starejšimi. **Največja težava je verjetno dostop do zdravstvenih storitev**, ki je za starejše ljudi ključnega pomena.

V **Bolgariji** storitve e-uprave nekoliko zaostajajo, vendar v zadnjih letih uporaba IKT hitro napreduje. Starejši Bolgari vse bolj uporabljajo digitalno tehnologijo za komunikacijo, izobraževanje in dostop do storitev. Mnogi imajo zdaj naprave, kot so pametni telefoni in računalniki. Prav tako obstaja več projektov za podporo digitalne pismenosti med starejšimi. Med njimi so pobuda "Digitalna Bolgarija", program "Aktivne generacije", telecentri za socialne storitve itd.

Starejši na **Cipru** niso izjema. Dejansko se je raven uporabe IKT med ciprskim prebivalstvom v preteklosti izboljšala. Ciper je v primerjavi z drugimi državami nekje na sredini, ko gre za tedensko

Funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or the European Education and Culture Executive Agency (EACEA). Neither the European Union nor EACEA can be held responsible for them.

uporabo IKT med starejšimi. Posodobili in digitalizirali so vladne storitve, kar je bila težava za starejše, vendar se tudi ne zanimajo toliko za udeležbo na izobraževalnih programih. Obstaja nekaj izobraževalnih programov, učnih načrtov za učenje osnovnih digitalnih veščin za odrasle.

Raziskava v **Italiji** je pokazala, da starejši od 50 let postajajo tehnološko spretnejši, saj večinoma uporabljajo pametne telefone, osebne računalnike ali tablične računalnike. Glavna skrb ljudi sta

varnost na internetu in pomanjkanje digitalnih spretnosti. V vsakdanjem življenju je tehnologija pomembna za večino tega segmenta prebivalstva, vendar še vedno obstaja strah pred družbenimi omrežji kot orodji, ki lahko povečajo generacijski razkorak, saj starejši od 50 let ne znajo v celoti uporabljati tehnologije. Obstajajo nekateri programi, katerih cilj je odpraviti tako imenovani "digitalni razkorak": SWAP (projekt medgeneracijske izmenjave med mladimi in starejšimi, katerega cilj je izboljšati tehnološko znanje starejših), NonniSmart (20 brezplačnih videoposnetkov, ki odgovarjajo na preprosta "digitalna vprašanja" in nudijo stalno pomoč).

Romunija se v primerjavi z drugimi državami EU uvršča na slabše mesto na področju digitalizacije, posebej med mesti in podeželjem so velike razlike. Ljudje na podeželju sploh nimajo dostopa do interneta. Opažajo pomanjkanje osnovnih digitalnih spretnosti, ki bi državljanom in javnim uslužbencem omogočale uporabo naprednih tehnologij. Na ravni držav obstajajo posamezne pobude za spodbujanje digitalne pismenosti starejših, vendar se zdi, da ne zadostujejo obsegu ugotovljenih potreb. Pomembno je, da se ozaveščenost povečuje in da je bil dosežen napredek, čeprav z majhnimi koraki. Eden takih primerov je projekt - program za razvoj digitalnih veščin med starejšimi v Cluj-Napoci, v katerega so bili vključeni tudi prostovoljci, da bi starejšim pomagali pri uporabi interneta.

Slovenija je med najbolj razvitimi državami na ravni EU glede opremljenosti gospodinjstev z IKT in ima na splošno spodobno uporabo IKT, vendar starejše prebivalstvo zaostaja. Delež starejših, ki še nikoli niso uporabljali interneta, je precej visok (31 % prebivalcev je odgovorilo, da še nikoli niso uporabljali interneta, kar je nekoliko več od evropskega povprečja, ki znaša 28 %), mnogi imajo skromno ali osnovno znanje (45 % starejših od 65 do 74 let ni imelo potrebnih veščin in znanja za uporabo IKT (povprečje EU je bilo medtem 41 %). Ena od dobrih praks, ki jo velja omeniti, je projekt "Digitalno vključen", ki obravnava vključevanje starejših z usposabljanjem za uporabo naprav in ponuja spletno platformo, ki vsebuje videoposnetke za samostojno učenje, da bi pridobili funkcionalne digitalne spretnosti, se naučili uporabljati ključne e-storitve/programe o aktivnem in zdravem staranju ter omogočili medgeneracijska virtualna srečanja in mreženje.

Funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or the European Education and Culture Executive Agency (EACEA). Neither the European Union nor EACEA can be held responsible for them.

V **Grčiji** potekajo številni projekti, ki naj bi starejši populaciji pomagali, da se prilagodi digitalnemu svetu in se lahko odzove na njegove zahteve. Opazili so razkorak med podeželjem in mesti. Kljub prizadevanjem številnih organizacij (nevladnih organizacij, združenj), projektov, izobraževalnih centrov in digitalnih kotičkov, vrstniške podpore, družinskih in skupnostnih storitvenih mrež itd. je za zmanjšanje razkoraka med starejšimi in nestarejšim prebivalstvom treba storiti še veliko.

Zagotoviti moramo izobraževanje, dostopnost in podporo, da zagotovimo enakopravno udeležbo starejših v digitalni dobi. V vsaki državi so na voljo programi in pobude za pomoč starejšim pri uporabi digitalnih tehnologij.

5. REZULTATI TELEFONSKE RAZISKAVE PO DRŽAVAH

To poročilo je rezultat telefonskih raziskav na to temo: "Digitalno izpopolnjevanje za starejše državljane, osredotočeno na njihove vsakodnevne potrebne spletne transakcije, zlasti po pandemiji". Pogovarjali smo se s posebnimi skupinami starejših v različnih državah, ki so morali odgovoriti na različna vprašanja v zvezi z e-storitvami, njihovo uporabo in njihovim pogledom na vprašanje digitalizacije.

Raziskava je bila izvedena v Grčiji, Sloveniji, Italiji, Romuniji, na Cipru in v Bolgariji. Sodelovale so osebe, stare med 55 in 90 let, skupno število udeležencev pa je bilo 168. Večina anketirancev je bila ženskega spola, in sicer 68 %. Stopnja izobrazbe udeležencev je bila večinoma srednješolska (73 %) ali visokošolska. Raziskava se je nanašala na različna področja, povezana z uporabo digitalnih tehnologij.

ZNANJE O ORODJIH IT (informacijske tehnologije)

Večina (78 %) anketirancev redno uporablja orodja IT: pametni telefon (71 %), mnogi imajo izkušnje tudi z osebnim računalnikom (45 %), tabličnim računalnikom (24 %) ali prenosnikom (27 %). Storitve, ki jih uporabljajo na spletu, so večinoma povezane z zdravstveno oskrbo, bančništvom in nakupovanjem. E-storitev običajno ne uporabljajo, ker ne vedo, kako naj jih uporabljajo, ali pa se bojijo, da bi naredili kaj narobe. Včasih mislijo, da so za to prestari, prav tako pa ne želijo obremenjevati sorodnikov in prositi za pomoč. Drugi pa prosijo za pomoč, zato se jim tega ni treba naučiti. Bojijo se tudi goljufov.

Funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or the European Education and Culture Executive Agency (EACEA). Neither the European Union nor EACEA can be held responsible for them.

Rešitev vidijo v učenju digitalnih spretnosti, osnovnih internetnih veščin in varnega delovanja na spletu, nekateri pa se želijo naučiti tudi angleščine. Intervjuvanci se želijo naučiti uporabljati tudi družbene medije, fotografirati in deliti fotografije ter uporabljati Bluetooth. Manjšina starejših je popolnoma samozavestna in se brez težav znajde v novih digitalnih tehnologijah.

KOMUNIKACIJSKO OBMOČJE

Večina (80 %) starejših ima elektronski naslov in lahko samostojno pošlje elektronsko sporočilo (66 %), nekateri pa potrebujejo pomoč pri pošiljanju in prejemanju. Pri tem jim pomagajo mlajši sorodniki.

Večina (53 %) uporabnikov družbenih omrežij uporablja Facebook. Majhen delež jih uporablja tudi Instagram. Vendar pa velik delež anketirancev ne uporablja nobenega družbenega omrežja.

Družbena omrežja večinoma uporabljajo za preletavanje, vendar je prenašanje/ nalaganje ali deljenje datotek nekaj, česar približno polovica anketirancev ne zna narediti.

OBMOČJE ISKANJA INFORMACIJ

Polovica vprašanih je odgovorila, da lahko na internetu brez pomoči najdejo, kar iščejo, druga polovica pa, da bi pomoč potrebovali. Najpogosteje imajo težave tudi z arhiviranjem in pridobivanjem informacij s spleta. Na splošno jih posodobitve e-storitev ne zanimajo zares.

VARNOSTNO OBMOČJE

Intervjuvanci redko spreminjajo gesla, ki jih uporabljajo; niso tako zaskrbljeni ali ozaveščeni o varnostnih vprašanjih, ki jih prinašajo digitalne tehnologije. Več kot polovica anketirancev za odklepanje telefona uporablja geslo ali kodo.

6. ZAKLJUČEK

S podrobnimi raziskavami in telefonskimi pogovori smo ugotovili, da imajo starejši težave z digitalizacijo, težko sledijo novostim in potrebujejo pomoč družine, prijateljev in sorodnikov.

Funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or the European Education and Culture Executive Agency (EACEA). Neither the European Union nor EACEA can be held responsible for them.

Zavedajo se, da je digitalizacija tu in da se ji bodo morali prilagoditi, saj se vedno več zdravstvenih naročil in upravnih zadev opravlja prek spleta. Vendar pri tem potrebujejo pomoč nekoga, ki razume njihove potrebe in je do njih potrpežljiv..

Po rezultatih in informacijah, pridobljenih z dokumentacijsko in telefonsko raziskavo, se je izkristaliziralo več usmeritev, ki jih je treba obravnavati v fokusnih skupinah s starejšimi in trenerji, specializiranimi za digitalno področje.

Najprej neposredne, splošne izkušnje s pojavom digitalizacije, da bi razumeli širši način poročanja o teh spremembah.

Drugič, katere aplikacije in orodja se uporabljajo ter razlogi za njihovo uporabo za konkreten pregled.

Tretjič, katere aplikacije in orodja želijo starejši uporabljati za pokrivanje praktičnih potreb, kakšne so zahteve in omejitve, na katere so naleteli na podlagi lastnih izkušenj, pa tudi izkušenj drugih ljudi, da bi napredovali pri uporabi digitalnih tehnologij.

Četrtič, kakšne so potrebe po usposabljanju, kaj bi jih bilo treba naučiti z njihovega vidika, da bi lahko samostojno razumeli in uporabljali druga digitalna orodja.

Petič, kaj bi bilo treba vključiti v tečaj digitalne pismenosti za starejše in česa ne bi smeli ter katere bi bile najprimernejše metode poučevanja za najučinkovitejše rezultate.

Šestič, kakšen bi moral biti pristop, da bi na digitalno področje pritegnili čim več starejših, in čemu bi se bilo treba pri pristopu k tečajem digitalizacije za starejše kategorično izogniti.

7. VIRI

- https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S259029112300116X
- Berg-Weger and Morley, 2020 (Loneliness and social isolation in older adults during the COVID-19 pandemic: Implications for gerontological social work)
- Berkowsky et al., 2018 (Factors predicting decisions about technology adoption among older adults)

Funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or the European Education and Culture Executive Agency (EACEA). Neither the European Union nor EACEA can be held responsible for them.

- Chen et al., 2021 (Reactions to COVID-19, information and technology use, and social connectedness among older adults with pre-frailty and frailty)
- DiMaggio et al., 2001 (The Internet's effects on society) Annual Review of Sociology (2001), p. 27¸307
- Elimelech et al., 2021 (Impact of the COVID-19 pandemic on older adults: Rapid review)
- Gatto and Tak, 2008 (Computer, internet, and e-mail use among older adults: Benefits and barriers) Educational Gerontology, 34 (9) (2008), pp. 800-811
- Hargittai et al., 2019 (From internet access to internet skills: Digital inequality among older adult)
- Hill et al., 2015 (Older adults' experiences and perceptions of digital technology: (Dis)empowerment, wellbeing, and inclusion)
- Moore and Hancock, 2020 (Older adults, social technologies, and the Coronavirus pandemic: Challenges, strengths, and strategies for support) Social Media + Society, 6 (3) (2020), pp. 2-5
- Morrow-Howell et al., 2020 (Recovering from the COVID-19 pandemic: A focus on older adults
- Seifert, 2020 (The digital exclusion of older adults during the COVID-19 pandemic) Journal of Gerontological Social Work, 63 (6–7) (2020), pp. 674-676

8. PRILOGE

Country-specific research can be found here: https://digitaliators.eu/wp2/

Funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or the European Education and Culture Executive Agency (EACEA). Neither the European Union nor EACEA can be held responsible for them.